

שאיפה לגדלות: "אל תהיו בינונים"

נושא הפעולה:

דמותו של מרן הרב אברהם אלקנה כהנא שפירא זצ"ל ("ר'ב אברום"), ראש ישיבת מרכז הרב והרב הראשי לישראל, וחינוכו המתמיד לשאוף ל"גדלות".

מטרת הפעולה:

להסביר לחניכים שאדם גדול הוא אדם שיש לו שאיפות גדולות ואינו מסתפק בחיים ממוצעים של "בינוניות". ללמוד על כך שהדרך להגיע לרמה כזו היא להיות אדם שלא שוכח ולא מוותר גם על הפרטים הקטנים. ללמוד על דמותו של הרב אברהם שפירא. הרב שפירא - שהיה מגדולי הדור ומנהיג ציבור בציונות הדתית אחרי פטירת הרצ"ה קוק זצ"ל, וכיהן כרב הראשי לישראל וכראש ישיבת מרכז הרב - הוא עבורנו סמל לאדם שמצד אחד היה באמת "אדם גדול" כפשוטו, ומצד שני עסק כל חייו בלהתקדם עוד ועוד, בלי להסתפק אף פעם במקום שאליו כבר הגיע. בדרך זו חינך גם את תלמידי - בהם כאלו שהיו שנעשו לימים גדולי רבני הציונות הדתית - במשך שישים שנה, לשאוף תמיד גבוה בלי לוותר ובלי להפסיק להתקדם. נפתח את הפעילות במשחק ולאחריו סיפור. אחר כך נעבור לרעיון מתורתו של הרב שפירא עצמו ונסכם את מה שלמדנו מהפעולה. בסיום מובאים שני סיפורים עליו, נספרם לחניכים במהלך הפעולה או בסופה. כמו כן הבאנו מספר ציטוטים נבחרים על הנושא - אפשר ללמוד אותם עם החניכים או לחלק אותם בכרטיסים כצ'ופר בסוף הפעילות.

משחק:

אופציה א: מקימים יישוב

הסבירו לחניכים שעליהם ליצור תוכנית להקמת יישוב חדש ביחד. לשם כך כל חניך יקבל מרכיב אחד שצריך שיהיה ביישוב על כל חניך בתורו להסביר בתוך חצי דקה למה המרכיב שלו הכרחי במיוחד לצורך קיום היישוב¹. בסוף הסבב עושים הצבעה מה המרכיב שהכי נחוץ ושלושת החניכים שהסבריהם שכנעו ביותר זכו להכי הרבה תמיכה הם המנצחים (אפשר להגדיל/להקטין את כמות הזוכים לפי גודל השבט) (מרכיבים לדוגמא: ועדת קבלה, גבאי לבית הכנסת, מזכירות, ועדת קהילה, בית ספר, ועדת תקציב, בית כנסת, גן שעשועים, ספרייה, גני ילדים, דואר, מכולת, מרפאה, מקווה, כולל, אולם ספורט) - בעקבות משחק זה נלמד עם החניכים על שאיפה להנעת פרוייקט גדול, העוברת דרך חשיבה על הפרטים הקטנים. **אופציות נוספות:** (אם עושים פעולה ביום חול): שלוש מקלות

בלון באוויר - מנפחים בלון והחניכים עושים מסירות עם הכדור והמטרה של החניכים לדאוג שהוא לא ינחת על הקרקע - שני המשחקים האלה מלמדים על שתי נקודות שהזכרנו, שמרכיבות את השאיפה לגדלות וההתקדמות לכך: בשלוש מקלות תמיד מציבים מטרה חדשה ובמשחק עם הבלון דואגים שהבלון יהיה באוויר לא מפסיקים לשאוף גבוה.

סיפור:

(אפשר להציג אותו לחניכים או לחלק את החניכים לשתי קבוצות וכל קבוצה צריכה להציג את הסיפור בצורה יצירתית) היה היה אדם פשוט שהיה רועה כל בוקר את צאנו סמוך לארמון המלך, יום אחד קיבל הרועה הודעה מהמלך, ובה נאמר שהמלך רוצה לפגוש אותו. הרועה היה מופתע, נרגש וקצת מפוחד - מדוע מעוניין המלך לפגוש אדם פשוט כמוהו? האם

¹ בהתאם לשיקול דעתו של המדריך - אפשר שכל חניך יציע מרכיב ויסביר מדוע הצעתו הכי הכרחית.

אתר תנועת אריאל – מאגר הפעולות והצ'ופרים

עשה דבר-מה לא בסדר? האם עבר על אחד מחוקי המלך?
הלך הרועה אל המלך כשבלבו חשש וציפיה מעורבים, מצפה לשמוע בשל-מה הזמן.
כשהגיע אל הטרקלין, אמר לו המלך:
"רועה יקר וחביב, ברצוני למנותך למנהיג על עיר הבירה שלי."
"אני?! תמה הרועה. "מדוע? אני אדם פשוט."
ענה לו המלך: "אמנם עכשיו אתה אדם פשוט אבל יש לך תכונות של אדם גדול
אינך עובר את החיים סתם-כך, אתה מחפש משמעות לחיים, מחפש להשתפר כל הזמן.
כאשר מתרחש אירוע מיוחד – אתה מיד מנסה להבין מדוע הוא אירע, מה עומד מאחוריו.
אינך חי את חייך סתם כך, ללא התבוננות וללא התקדמות.
תכונות אלו מאפיינות אדם גדול המתאים להנהגה, לכן אני חוזר שוב: ברצוני שתהיה מושל עיר הבירה."
הסכים אותו רועה והפך למושל עיר הבירה שהנהיג אותה בתבונה והכל אהבו אותו"

משמעות הסיפור:

נשאל את החניכים: אתם יודעים מי היה הרועה?
התשובה: משה רבנו!
אצל משה היו תכונות מולדות של אדם גדול. כבר בתחילת דרכו הוא פוגע באיש מצרי שמכה
איש יהודי, הוא מוכיח יהודי שבא להכות את רעהו, הוא מגרש את מי שעושה עוול לבנות יתרו.
אך מעבר לעובדה שיש בו תכונות טובות, משה גם מנסה לברר ולמצוא בכל אירוע שעובר
עליו את מה שייתן לו לממש את כוחותיו בצורה טובה.
ואז נאמר בפסוק: "וַיֵּרָא ה' כִּי סָר לְרֵאוֹת" - כשאלוקים רואה שמשה רבנו מחפש משמעות:
"וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה" - הוא קורא אליו, שיהיה מנהיג של עם ישראל

מה למד ר' אברום שפירא מישמעאל?

בראש השנה קראנו בקריאת התורה על ישמעאל, לקראת סיום הקריאה נכתב בפסוק: "ויהי אלוקים את הנער, ויגדל וישב
במדבר ויהיה רובה קשת". כתב על כך הרב יגאל לרר, תלמידו של הרב ודיין בבית הדין הרבני בפתח תקווה:
"הקשה מורנו ורבנו מרן הגאון רבי אברהם זצוק"ל שאין התאמה בין תחילת הפסוק לסופו, שבתחילה כתוב שהיה
הקב"ה עם ישמעאל – "ויהי אלוקים את הנער", ובסוף - מה יצא מהנער? רובה קשת. נער שכתוב עליו שהקב"ה
היה עמו היינו מצפים שיתפתח ממנו יותר מאשר רובה קשת."
נקריא לחניכים את הקטע, ונשתף אותם בתהיה. מה דעתכם? כיצד קרה כזה דבר פלא? נער שהתורה מעידה עליו שקיבל
ליווי צמוד מהקב"ה לא היה אמור לצאת משהו יתר "רציני"?
לאחר השיח נמשיך ונקרא את התירוץ:
"ותירץ מורנו ורבנו זצוק"ל שהתשובה נמצאת באמצע של הפסוק, "וישב במדבר", שלא די בסייעתא דשמיא,
הקב"ה מצפה מהאדם שגם הוא יעשה מצדו השתדלות והקב"ה מסייעו בדרך שבה בחר. הקב"ה אומר "בכל אשר
תעשה אבוא אליך וברכתיך". וישמעאל, כיוון שלא עשה מצדו שום השתדלות לכיוון הנכון, שהרי כתוב "וישב
במדבר", פאסיבי, על כן התוצאה - על אף ש"ויהי אלוקים את הנער" – "ויהי רובה קשת".

סיכום הפעולה:

במשחק ראינו כיצד מניעים חלומות גדולים, ושדבר גדול כמו יישוב בונים מהרבה חלקים קטנים שכל אחד חשוב, כך גם אדם, עליו לשאוף לגדלות. ואדם גדול הוא זה שמורכב מהרבה תכונות ומעשים קטנים ועליו להתייחס לכל מעשה במלוא החשיבות הנדרשת.

בסיפור למדנו שאדם גדול לא 'זורם' עם המציאות בלי התבוננות. הוא מסתכל סביבו, פוקח עיניים, נמצא באכפתיות לסביבה, ושואל את עצמו כל הזמן: איפה אני צריך להיות עכשיו? מה המשימה שלי עכשיו? הוא חושב קדימה חושב בגדול! הוא רוצה לגדול ולהוסיף!

בתובנה שהפיק הרב מסיפורו של ישמעאל למדנו על חשיבות המעשים של האדם: אדם צריך לפעול כדי לגדול! לא לוותר לעצמו ולא לשקוע בשינה... אלא להתרומם, להתגדל, לעשות! ומי שעושה כך – זוכה יחד עם סיעתא דשמיא להגיע לגדלות הרב אברהם שפירא חינך את תלמידיו לשאוף להיות "אנשים גדולים". תמיד הוא היה חוזר ואומר "אל תהיו בינונים!" להיות אנשים גדולים שזה אומר **לשאוף לגדלות** בתורה, בקיום המצוות, בתרומה לעם ישראל ובכל תחום. בדרך קבע שינן ברב לתלמידים שכל נער ונער יכול לצאת גדול בישראל, ושכל יהודי צריך להיות "תלמיד חכם"! ולא משנה בכלל באיזה מקצוע הוא מתכנן לעסוק ולאיזה כיוון הוא מתכנן לפנות בחייו. לכל תחום, לכל נושא, מגיעים מתוך בניין האישי בגדלות של תורה!

הוא לימד את כולנו לא להסתפק בקיים ובמועט אלא לשאוף להוסיף עוד ועוד, כשביחד עם השאיפה הגדולה צריך **תשומת לב לכל הפרטים הקטנים** כמו שראינו במשחק.

סיפורים על הרב אברהם שפירא:

❖ שאיפה לגדלות:

הרב אברהם שפירא אף פעם לא הפסיק ללמוד עוד ועוד, ולשאוף לגלות עוד דברים ולחדש עוד חידושים בתורה.. גם בגיל מבוגר, כשכבר הוכר בעיני כולם ל"גדול הדור", לאחר עשרות שנים בראשות ישיבת מרכז הרב והיותו רב לעשרות אלפי אנשים, גם לאחר שכהן כרב ראשי והיה למנהיג ציבור. ולמרות כל העיסוקים שהוטלו על שכמו - הוא המשיך לשקוד שעות רבות וללמוד.

בביתו של הרב היו אלפי ספרי קודש, ומפעם לפעם הוא ביקש מבני ביתו להחליף את הספרים שבמדפים הנמוכים של הספרייה עם הספרים שנמצאים במדפים העליונים כדי שיוכל ללמוד שוב את הספרים שבמדפים העליונים, למרות שכבר למד אותם והיה בקיא בהם. הרב מעולם לא הסתפק בקיים אלא עד יומו האחרון שאף לגדלות ולהקפת התורה.

❖ סיפור על תשומת לב לדברים הקטנים:

מעשה שהיה במוצאי יום כיפור, בסיום תפילת נעילה, כשכל הקהל מתפזר לביתו לשבור את הצום. דווקא הרב שפירא, שהיה חלש כולו מהיום הקדוש במיוחד אחרי שהיה חזן בתפילת מוסף ונעילה והתאמץ מאוד תוך כדי הצום הארוך וזאת בגילו המבוגר, התעכב בישיבה ולא פנה לביתו לאכול.

לפני שיצא אל ביתו לאכול, לשתות, ולנוח, עוצר הרב ומברר מה עם אחד האורחים - אדם מבוגר שחולה בסוכרת וצם את הצום, הרב שאל את קרוביו: "מה עם אותו יהודי? האם הוא מרגיש טוב? האם הוא אכל? מה שלומו? וכו', הדבר הראשון שמעסיק את הרב, בגילו המופלג, בחולשתו הרבה ולפני ששבר בעצמו את הצום - זה לזכור שיש כאן יהודי מבוגר וחולה, ולדאוג לשלומו. רק לאחר זאת יצא הרב אל ביתו שלו.

אתר תנועת אריאל – מאגר הפעולות והצ'ופרים

ציטוטים ומקורות:

(אפשר לחלק אותם בתור צופר לחניכים בסוף הפעולה או ללמוד איתם את המקורות)

❖ ראה אנכי נותן לפניכם היום - הביטה וראה שלא יהיה ענייך על אופן בינוני כמו שהוא המנהג ברוב. כי אמנם אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה והם שני הקצוות כי הברכה היא הצלחה יותר מן המספיק בצורה היותר טוב. והקללה היא מארה שלא יושג המספיק ושניהם לפניכם להשיג כפי מה שתבחר. (פירוש רבנו עובדיה ספורנו על התורה, פרשת ראה)

❖ גדולים החולמים חלומות גדולים והופכים חלומות למציאות. גדולים העוסקים במעשים קטנים והופכים את המעשים לגדולים. אבל הקטנים החולמים על גדולות ואינם עוסקים בקטנות, אין להם עולם, שכן החלומות נשארים בחלומם והקטנים בקטנותם והעולם תוהו ובוהו. (הרב משה צבי נריה זצ"ל)

❖ יש מעשים גדולים ועושים אותם אנשים גדולים בשעות גדולות והכל יודעים עליהם. ויש מעשים שנראים קטנים ועושים אותם בשעות קטנות של ימים פשוטים. אבל, באמת הם המעשים הגדולים והם מעידים מהו האדם. (הרב חיים סבתו)

❖ השורש להצלחת האדם בתורה וביראת שמים הוא **השאיפה**. זהו היסוד בכדי לגדול בתורה, וכל עניינה של ישיבה הוא לשאוף לגדלות.

האדם הלומד אסור לו להסתפק במועט... בלימוד תורה אנו חייבים לשאוף לכמה שיותר. רק כך אפשר לגדול! השאיפה לגדלות צריכה להיות בכל ענייני התורה. צריך לשאוף לגדלות בהתמדה, לגדלות בעיון, לגדלות בלימוד. זה העיקר והבסיס שעליו עומד האדם בלימוד התורה... עצם השאיפה הופכת את האדם להיות אדם גדול. אם לאדם יש שאיפה לגדלות בתורה – יש לו כבר סייעתא דשמיא גדולה שלא להיות נמוך או בינוני אלא להיות גדול. החשק והתאבון לתורה הם לבדם מרוממים.

בכל עניין האדם צריך להיות מלא שאיפות להיות גדול. לא להיות איש קטן! (הרב אברהם שפירא, מתוך הספר "אהבתי תורתך")